

Kertomusluonnoksesta annettu lausunto

9/2018 Asiakkaan lasten huomioiminen aikuisten mielenterveyspalveluissa 310/54/2015

Sosiaali- ja terveysministeriö, 23.4.2018.

Valtiontalouden tarkastusvirasto
Porkkalankatu 1 / PL 1101
00150 Helsinki

Dnro 310/2015

STM:n lausunto tarkastuskertomusluonnoksesta Asiakkaan lasten huomioiminen aikuisten mielenterveyspalveluissa

Valtiontalouden tarkastusvirasto on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa tarkastuskertomusluonnoksesta ”Asiakkaan lasten huomioiminen aikuisten mielenterveyspalveluissa”. Tarkastuksen tarkoituksena oli selvittää, miten lapset otetaan huomioon aikuisten mielenterveyspalveluissa erikoissairaanhoidossa ja perusterveydenhuollossa eri puolilla Suomea. Tarkastus tehtiin haastattelukäynnein ja kyselyn avulla. Tarkastuksessa hyödynnettiin myös Kelan, THL:n ja Eläketurvakeskuksen tilastoja.

Tarkastushaastattelut paljastivat, että perheessä olevat alaikäiset lapset otetaan vaihtelevasti huomioon mielenterveyspalveluissa. Eri puolilla oli käytössä erilaisia tapoja selvittää lasten tarpeita, ja erityisesti perusterveydenhuollossa lasten tarpeita ei juurikaan selvitetty.

Tarkastuskertomuksessa päädytään kolmeen suositukseen. Näistä kahdessa viitataan meneillään olevan hallituksen kärkihankkeen, lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE-ohjelma) jo käynnistyneeseen työhön, yhdessä ehdotetaan muutettavaksi potilasasiakirjamerkintöjä koskevaan säännökseen potilasasiakirja-asetuksessa, joka todettiin osin epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi.

Tarkastuskertomuksen mukaan tehdyn kyselyn vastauksista näkee, että psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa on otettu jo käyttöön varhaisen tuen malleja, jotka kuitenkin ovat vaihtelevasti käytössä. Meneillään olevassa hallituksen kärkihankkeessa lasten ja perheiden muutosohjelmassa (LAPE) ollaan ottamassa käyttöön myös muita testattuja ja vaikuttavaksi todettuja varhaisen tuen malleja lapsen huomioimiseksi ja vanhemmuuden ja perheiden tukemiseksi sekä lapsen/nuoren ja hänen läheisimpien aikuisten vuorovaikutukseen ja kasvatuskäytäntöjen tukemiseksi.

VTV:n raporttia voidaan hyödyntää tulevassa sote-uudistuksessa ja maakuntien ohjauksessa.

Haluaisimme esittää pari kommentia tekstiin:

Sivulla 8 on seuraava teksti: Ei tiedetä, kuinka monella psykiatrisessa hoidossa olevalla aikuisella on huolettavanaan alaikäisiä lapsia. Avohoidon

lisääntymisen myötä voidaan kuitenkin olettaa, että yhä useampi lapsi asuu perheessä, jossa vanhemmalla on mielenterveysongelma. Aiemmin useampaa mielenterveysongelmaista vanhempaa on hoidettu sairaalassa avohoidon sijaan.

Tällä varmaan tarkoitetaan sanoa, että avohoidon lisääntymisen myötä voidaan olettaa, että yhä useampi lapsi asuu perheessä jossa jommallakummalla vanhemmalla on *vakava* mielenterveyden häiriö. Tällaisia henkilöitä on aiemmin hoidettu sairaaloissa avohoidon sijaan.

Sivulla 30 todetaan: Jos asiakas tulee jatkohoitoon sairaalasta, on selvittely todennäköisesti jo tehty, paitsi jos hoitajakso on ollut hyvin lyhyt. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että aiemmin todetaan laitoshoidon jättävän kokonaistilanteen usein selvittämättä.

Kiitokset mahdollisuudesta osallistua tähän prosessiin. Tarkistamme potilasasiakirjoihin liittyvät epäselvyydet potilasasiakirja-asetukseen, ja annamme loppuraporttine LAPE-kärkihankkeen käyttöön ja sitä tietä maakuntiin.

Ystävällisin terveisin

Ritva Halila

Ylilääkäri